

Bokanmeldelse

Sine Penthien Grumløse: *Den gode barndom*
København: Hans Reitzels Forlag, 168 s.
ISBN: 9788741264264

Anmeldt av: Firouz Gaini
University of the Faroe Islands
E-mail: FirouzG@setur.fo

”Der er i den grad plads til *forandring* i det børne- og familiepolitiske arbejde” (min fremhævnning i kursiv), siger forfatteren i bogens allersidste afsnit. Og derefter sættes punktum for en meget interessant og tankevækkende bog om børn og barndom i Danmark gennem to århundreder med følgende ”påmindelse” og konkluderende opfordring: ”Der er plads til at se børn som små mennesker, som vi skal passe godt på og derfor er forpligtede til at være nysgerrige på vegne af” (s. 154–155). Med andre ord, forandring er mulig, og forandring er ikke tilfældig. Forandring er et resultat af både politiske beslutninger og fagpersoners engagement i børnenes sag. Og man bliver nødt til at sætte blikket på de store historiske linjer, hvis man ønsker at få indsigt i de forskellige perioders og paradigmers logik, og i deres forhold til foregående perioders centrale spørgsmål og accepterede ”sandheder”. Heri ligger også bogens primære styrke: i modsætning til en del andre bøger om barndom og barndomshistorie, så undgår Grumløse at dykke så dybt ned i små detaljer og lokale hændelser, at læseren står med fornemmelsen af at have mistet synet af det der, som en slags diskursiv understrøm, styrer en tidsperiodes dominerende tankegang og værdier.

Den gode barndom, mener jeg, lykkes godt med – i (kronologisk) oversigtlig og let

tilgængelig stil – at diskutere spørgsmålet om (som der også står skrevet på bogens bagside) hvem der definerer, hvad det vil sige at have det godt, og hvilket ansvar staten påtager sig. Det er også værd at bemærke, at bogen i grunden ikke mister faglige analytisk kraft som følge af den relativt kortfattede og generaliserende fremstilling af familie- og børnepolitikken, og dens relation til aktuelle forestillinger om børn og børneliv. Som antropolog fristes jeg til at hævde, at bogen er skrevet som om det var en ”fremmed” (ikke-dansk) observatør, der havde forfattet den: den sætter den danske kontekst i et større perspektiv og undgår en del af de mest almindelige taget-for-givet forklaringer, der hører til faglige miljøers jargon.

Bogen, der baserer sig på Grumløses ph.d.-afhandling om dansk familiepolitik (Grumløse 2014), indeholder 11 kapitler fordelt på 168 sider. Som forfatteren siger i forordet til bogen, så har intentionen været at lave en ”læsevenlig fremstilling af nogle af de mere centrale bevægelser, der er sket inden for det børne- og familiepolitiske felt i løbet af 1900-tallet” (s. 9). Hun pointerer, som indledende hypotese, at ”det ikke er ligegyldigt, *hvordan* dansk politik har fokus på børn.” Grumløses overordnede mål er også at få vigtige spørgsmål vedrørende børns hverdagsliv og trivsel, vilkår og rettigheder

sat på den politiske og faglige agenda i en tid, hvor mange familier, der kendetegnes af et såkaldt "refleksivt forældreskab", nærer bekymring for fremtiden – især for børnenes fremtidsudsigter (s. 147). Som hun påpeger, så handler bogens "store fortælling" ikke kun om fremskridt – videreudvikling af tidligere tiders "eksperimenter" – men også om "hvordan grundlæggende vigtige problemstillinger forsvandt fra den politiske dagsorden" (s. 153–154). Hun går så langt som til at sige, at interessen for børnene og familierne i *det hele taget* er gået tabt (s. 154). Dette er naturligvis en meget urovækkende slutning, som der formentlig er en del forskellige meninger om. Grumløse, hvis bog ellers må siges at være ret sober og afbalanceret i sin tone, mener at nysgerrigheden "efter at finde ud af, *hvad* der er et godt hverdagsliv", beklageligvis er væk (s. 154).

Selv om jeg med stor fornøjelse læste *Den gode barndom*, der, som sagt, introducerer et stort tema med mange facetter på en, skal vi sige, didaktisk let fordøjelig måde, så er der en del interessante forhold ved barndomshistorien som forfatteren ikke har fundet det nødvendig at give nævneværdig plads i sin tekst. Den børne- og familiepolitiske udvikling fra begyndelsen af det 19. århundrede og frem til i dag, bliver hovedsageligt beskrevet og analyseret med direkte henvisning til diskurser i formelt nationalpolitisk regi – illustreret med rige mængder af "afslørende" citater fra taler og protokoller. Den kritiske læser savner en fyldigere og mere nuanceret præsentation af konteksten: f.eks. lidt mere konkrete oplysninger om de økonomiske, sociale, kulturelle og religiøse tendensers indflydelse på tidens politiske debat angående danske børne- og familiepolitiske tema. Jeg mener desuden, at en dybtgående forståelse for den dominerende politiske diskurs også forudsætter en nærmere vurdering af samspil-

let mellem lokale/regionale, nationale og internationale kulturelle strømninger: I hvor stor grad afspejler den danske politik større europæiske/globale diskussioner?

Det er næppe nogen tilfældighed at faglige teoretiske begreber fylder minimalt i bogen, idet forfatteren ønsker at få en bred læserskare i tale. Et andet ønske, tror jeg, er at distancere sig fra smalle fagspecialiserede diskussioner, der ikke ser på helheden – det holistiske perspektiv – i sine videnskabelige udlægninger. Med undtagelse af enkelte referencer til f.eks. Bowlby og Piaget, så er børne- og familiepolitikken i moderne tid ikke diskuteret eksplicit i forhold til pædagogiske og socialvidenskabelige teorier og paradigmer, og det kan virke lidt besynderligt. Især beskrivelserne af den nyere tid, med refleksivt forældreskab og "sandheder" der forhandles, forældres "frie valg" og "kompetencer", nærmest trygler om at få en lille gruppe teoretikere frem i lyset (i det mindste med en lille henvisning til centrale udgivelser). Angående den nyere tid, dvs. perioden fra slutningen af det 20. århundrede og frem til i dag, så er det sammensatte kulturelle landskab, med diverse minoriteter af udenlandsk oprindelse, en del af "fortællingen" som jeg havde forventet at høre lidt mere om i Grumløses bog.

Jeg vil varmt anbefale *Den gode barndom*, både som undervisningsbog i gymnasiale og videregående uddannelseskontekster, men også til forskeren og politikerne, som ønsker at genopdage helhedsbilledet af børnene og familierne. Det der ved første øjekast kan virke banalt og selvfølgeligt, er i grunden meget interessant, netop fordi at det er et resultat af valg der har medført ændring (reform) af børne- og familiepolitikken. Og selv om ændringer kan virke jævne og flydende, så er de, som bogen pointerer, ofte meget markante, nærmest revolutionerende.

Referanse

Grumløse, S.P. 2014. *Den gode barndom. Dansk familiepolitik 1960-2010 og forståelsen af småbarnets gode liv*. Afhandling fra ph.d.-programmet "Hverdagslivets socialpsykologi", Roskilde Universitet.